

Asia: VN/33727/2023

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä laiksi ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleisiä huomioita esitysluonnoksesta

MTK Häme kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä laiksi ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Lähtökohtaisesti MTK Häme kannattaa ammatillisen koulutuksen rahoitusuudistuksen periaatetta, jonka tarkoituksena on yksinkertaistaa rahoitusjärjestelmää ja tuoda siihen ennakoituvuutta.

MTK Häme pitää kannatettavana, että HE:ssä on nostettu periaatteeksi huolehtia huoltovarmuskriittisten alojen koulutuksen turvaamisesta. Tämä on hallitusohjelman kirjausten mukaista. Luonnonvara-ala on mitä suurimmassa määrin yksi tärkeimmistä huoltovarmuuteen vaikuttavista aloista turvattaessaan ruoka- ja energia-alana Suomen omavaraisuutta ko. sektoreilla. Huoltovarmuudesta on tärkeää huolehtia myös alueellisesti. Hämeessä sijaitsevat oppilaitokset kouluttavat tulevia maatalousyrittäjiä ja lomittajia tuottamaan ruokaa Etelä-Suomen suurille kuluttajamassoille.

Ammatillisen koulutuksen kokeilua koskevat säädösehdotukset

-

Rahoituksen uudistusta koskevat säädösehdotukset

MTK Häme on hyvin huolissaan rahoituksen uudistuksesta koskien tutkintojen kustannuskorien sijoittelua luonnonvara-alan osalta. Iso osa luonnonvara-alan perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkintojen kustannuskorisijoitteluista ovat heikentyneet. Kokonaisuudessaan tämä vähentää luonnonvara-alan koulutuksen rahoitusta 20-27%:lla riippuen koulutusorganisaation tutkintojen järjestämisen painotuksista. Tämä on luonnonvara-alan koulutuksen kannalta kestävä ehdotus ja se vaarantaa luonnonvara-alan koulutuksen järjestämisen edellytykset.

Opetusmaatiloilla, -talleilla ja -puutarhoissa työskentelee tavanomaista alan yritystä enemmän henkilökuntaa ohjaamassa ja opettamassa alan opiskelijoita työtehtäviin. Luonnonvara-alan koulutuksen luonteeseen kuuluu lisäksi, että opetusmaatiloilla ja -talleilla on eläimiä, joita on hoidettava vuoden jokaisena päivänä, vaikka opiskelijat ovat lomalla. Nämä kustannukset tulisi huomioida luonnonvara-alan koulutuksen rahoituksessa.

Luonnonvara-ala kohtaa nyt ja lähitulevaisuudessaakin osaajapula, sillä eläköitymisiä tapahtuu seuraavien vuosien aikana paljon. Erityisen paljon eläköitymiset vaikuttavat lomittajapuolella, jossa osaamispula on jo nyt valtava. Samalla viljelijöiden keski-ikä nousee, koska jatkajia ei löydy.

Luonnonvara-alalla on paljon alan vaihtajia ja ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa osaamisaloja, jotka muutenkin edellyttävät alan pohjakoulutusta. Tällaisia ovat esimerkiksi tilasiemennyksen osaamisala, maatalouslomituksen ohjauksen osaamisala ja maatalouden vesitalouden erikoisammattitutkinto. Lisäksi sukupolvenvaihdostilanteissa osa maatilayritysten jatkajista tulevat muilta aloilta maatilayrityksen jatkajiksi. He hakeutuvat alan koulutukseen sekä osaamisen varmistamisen että tiettyjen maatalouden investointitukien saamiseksi. Rahoitusmallin muutokset ei tue joustavaa koulutusta sukupolven- ja ammatinvaihdostilanteissa.

Metsäalan koulutukseen on panostettava merkittävästi, mikäli metsät halutaan jatkossakin hoitaa ammattitaitoisesti, kaikki kestävyys- ja vastuullisuusnäkökulmat huomioon ottaen. Metsäala on energiaomavaraisuuden osalta kriittinen huoltovarmuustekijä ja merkittävä osa Suomen kansantaloutta. Metsäalan perustutkinnon suorittaneet ammattilaiset tekevät toimiessaan itsenäisiä päätöksiä ja heidän on hallittava sekä käyttämänsä työkoneet että alan vaatimukset mm. luonnon monimuotoisuuden ja metsien tuottokyvyn osalta.

Koulutuksessa on oltava riittävät resurssit ja edustavat oppimisympäristöt, kuten metsäkonesimulaattorit ja opetusmetsät. Opetus vaatii lisäksi kalustoa, kalleimpana metsäkoneet, mutta myös sahakalustoa ja turvavarusteita. Metsäalan ammattilaiset joutuvat tekemään itsenäisiä päätöksiä metsässä työskennellessään. Uudet metsänhoito-ohjeistukset liittyen ympäristö-, vesienhoito ja ilmastotavoitteisiin voidaan oppia vain käytännön harjoittelun ja opastuksen kautta.

Luonnonvara-alan imagon ylläpitoon tulee kiinnittää erityistä huomiota koko suomalaisen yhteiskunnan voimin. Jotta voimme ylläpitää nykyistä huoltovarmuustasoa, on meillä oltava nykyaikaiset ja laadukkaat oppimisympäristöt, jotka mahdollistavat opiskelijoiden oppimisen sekä kestävä kehityksen toteuttamisen.

Oppimisen tukea ja erityistä tukea koskevat säädösehdotukset

-

Tilaukoulutusta koskevat säädösehdotukset

-

Muut ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia koskevat säädösehdotukset

-

Asetusluonnokset

-

Muut kommentit

-

Nummela Elina
MTK Häme ry